

پرچم‌های ایران در دوره‌های مختلف تاریخ

بخش دوم مقاله:

پرچم سه رنگِ الله نشان کنتر پرچم شیروخورشید شمشیرنشان

		هخامنشیان درفش شهباز پرنده‌ای با بال‌های گشوده
		اشکانیان درفش کاویانی این درفش چهارگوش بوده و بر روی پایه‌ای حمل می‌شده است. اشاره دارد به درفش کاویانی و به قیام کاوه آهنگر بر ضد ستم آزی‌دهاک (ضحاک)
		ساسانیان درفش کاویانی درفش کاویانی در عهد ساسانیان نیز مرسوم بوده است.
پس از اسلام		
		دوره خلفای عباسی بیرق سیاه با عبارت «محمد رسول‌الله» رنگ خلیفه‌های عباسی و پیروان و طرفداران آنها
		مخالفان عباسی سبز، رنگ فاطمیان مصر سفید، رنگ علویان و شورشیان ایرانی
		ابومسلم خراسانی دو پرچم می‌افراشت. یکی سیاه رنگ و دیگری پرچمی سفید که یک آیه قرآن بر روی آن نوشته شده بود. معروف بودند به سیاه‌جامگان
		بابک خرمدین پرچم سرخ رنگ - معروف بودند به سرخ‌جامگان
		در زمان مأمون خلیفه عباسی رنگ سبز، که رنگ شیعه بوده است
		غزنویان پرچم غزنویان معمولاً قرمز و یا سیاه بوده است، با یک تصویر ماه بر روی آن. اغلب از طرح‌های شطرنجی به عنوان نشان استفاده می‌کردند.
		سلاطین شیعی برخی پرچم‌هایی به رنگ‌های سبز و سفید داشتند. برخی دیگر کماکان به رسم عباسیان پرچم سیاه‌رنگ می‌افراشتند.
		سلاطین سلجوقی از رنگ‌های سبز، سرخ، زرد و آبی و غالباً از رنگ سیاه خلفای عباسی استفاده می‌کردند.
		طغرل بیک سلجوقی دارای بیرق سیاه بود. طغرل به عنوان مهر از نقش چماق استفاده می‌کرده است.
		خوارزمشاهیان پرچم سیاه با نقش ماه به رنگ زرد (همچون غزنویان) یا سبز بر روی آن

	<p>قبایل ترک و مغول در دوره ایلخانان و تیموریان پرچم‌هایی به رنگ‌های زرد و تمغای چهارگوش قرمز با تصاویر گرگ، اژدها، شیر و سایر نقوش (تمغا: نشان و مهر داغ که بر ران اسب و غیره نهند)</p>
	<p>ایلخانیان مغول از سوئی تحت تأثیر آداب و رسوم کهن مغول-ترک و از سوی دیگر تحت تأثیر غزنویان و سلجوقیان بودند.</p>
	<p>نماد خورشید این نشان از اختربینی وارد فرهنگ عام و نشان‌ها و نقوش هنری شده است.</p>
	<p>صفویان از علم‌ها و پرچم‌های متفاوتی استفاده می‌کردند. شاه اسماعیل اول بر روی پرچم خود نقش شیر و خورشید نداشت. پرچم او دارای زمینه سبزرنگ با یک دایره به نشانه ماه بود.</p>
	<p>پس از شکست او در نبرد چالدران پرچم او سیاه‌رنگ شد که واژه «القصاص» بر روی آن نقش بسته بود.</p>
<p>این نشان‌ها تفسیری شیعی داشته‌اند</p> 	<p>شاه تهماسب صفوی پرچم‌هایش سبز و زرد با نشان شیروخورشید بود. در آن زمان، شیروخورشید مظهر دو پایه اعتقادی در ایران یعنی مذهب و حکومت بود.</p> <p>پرچم سبز و زرد با نشان شیروخورشید</p>
	<p>در نزد صفویان شیر موجود در شیر و خورشید، مظهر علی بن ابی‌طالب و خورشید، مظهر فرّ دین یا عظمت خداوندی بود.</p>
	<p>در زمان شاه عباس اروپاییانی که از ایران بازدید کرده و گزارش داده‌اند، پرچم‌های ایران را سه گوش، زردرنگ مزین به نقش‌های شیروخورشید، ذوالفقار یا آیات قرآنی توصیف کرده‌اند.</p>
	<p>در موزه ملی هلند کتابی ۱۴۰ صفحه‌ای درباره پرچم‌هایی از اروپا، شمال آفریقا، شرق نزدیک و دور نگهداری می‌شود. پرچم ایران در این کتاب زمینه‌ای زرد رنگ دارد که در میان آن دایره‌ای با لبه آبی‌رنگ هست. در این دایره شیری است با خورشیدی بر پشت بر روی زمینی سرخ‌رنگ</p>
<p>دیگری سه گوش، سرخ، آبی، سفید، و زرد، بی هیچ تزئینی</p> 	<p>نادرشاه دارای دو پرچم است: پرچم شاهنشاهی و پرچم هنگ‌های او. پرچم‌های نادر شاه منقش به شیر و خورشید نبوده‌اند.</p> <p>یکی از آنها سه گوش دارای نوارهای سرخ، آبی، و سفید، بی هیچ تزئینی</p>
	<p>آغامحمدخان و دودمان قاجار دارای پرچم سرخ‌رنگ سه گوش و بعدها چهارگوش (مربع یا مستطیل) با دایره‌ای سفید رنگ در مرکز آن و شیر و خورشیدی بر روی آن بود (بدون شمشیر). ونیز پرچمی سفیدرنگ سه گوش با نوار سبزی به دور آن.</p>
	<p>فتحعلی شاه قاجار دو پرچم داشت: یکی بزرگتر و سرخ رنگ با شیر و خورشید زرد، و بالای آن دستی است از نقره که دست علی باشد، و دیگری کوچکتر با زمینه آبی تیره (یا سبز) و شیر و خورشید زرد بر روی آن. تغییر شکل پرچم‌های قاجاریان از سه گوش به چهارگوش رسماً در دوره فتحعلی شاه رخ داده است.</p>

	<p>مجدشاه قاجار (جانشین فتحعلی شاه) - او دو پرچم داشته است: یکی با نقش یک شیروخورشید و دیگری با نقش ذوالفقار یا شمشیر علی، که دوزبانه است.</p>
	<p>افزوده شدن شمشیر به نقش شیر و خورشید به دوران قاجار بازمی‌گردد. از اواخر دوران فتحعلی شاه به تدریج دو پرچم شیر و خورشید و شمشیر ذوالفقار با هم تلفیق می‌شوند و شیر که مظهر علی بن ابی‌طالب بوده است شمشیر علی را دریافت می‌کند. این شمشیر خمیده است و به معنای شمشیر ذوالفقار می‌باشد. شمشیر ذوالفقار شمشیر علی ابن ابی‌طالب است، که "اکنون در اختیار امام زمان" می‌باشد!! عده‌ای این گونه شمشیر را شمشیر عربی می‌دانند.</p>
	<p>دوره ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قاجار پرچم زمینه سفید با نوار سبز به دور آن و یک شیر و خورشید با شمشیر ذوالفقار در دست. این پرچم در بیشتر سفرهای خارجی ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه و نیز نمایشگاه‌های جهانی دوران این دو شاه به کار می‌رفت.</p>
<p>نکته اساسی: تا آغاز دوران مشروطیت مردم "رعیت" شاهان بشمار می‌آمدند و رعیت و بعد تر «ملت» همچنان بخشی از دارائی شاهان بود. و بیرق یا پرچم یا درفش یا عَلم و یا هر اسم دیگری که بر آن می‌نهادند پرچم حکام و سلاطین بوده است. در گذشته بیرق‌ها و عَلم‌ها معنی امروزی پرچم ملی را نداشتند، و بنابراین ایران تا آغاز دوره مشروعیّت چیزی بنام پرچم ملی نداشته است، بلکه فقط دارای بیرق حکام و سلاطین بوده. (و سلاطین ایران هم در تمام دوره‌های تاریخ ایران و حتی بعد از استقرار مشروطیت، استبدادی بوده‌اند. و همانا بدلیل وجود قرن‌ها استبداد حتی با استقرار جمهوری هم استبداد با تمام قدرت به حیات خود ادامه داده است).</p>	
<p>در آغاز دوران مشروطیت پرچم ایران تعیین و طبق قانون اساسی سه‌رنگ شد. ابتدا دو پرچم دولتی و شهروندی با زمینه سفید و دو لبه سبز و سرخ معمول گردید، که به‌زودی کنار گذاشته شدند. به شرح زیر:</p>	
	<p>بیرق ملی یا پرچم شهروندی فاقد نشان شیر و خورشید (در اوایل مشروطه)</p>
	<p>پرچم دولتی و سلطنتی ایران دارای شیر و خورشید - تفاوت آنها در نشان شیر و خورشید است که فقط در پرچم دولتی و سلطنتی دیده می‌شود.</p>
	<p>"بیرق دولتی و سلطنتی" در زمان امیرکبیر: پرچم سه‌رنگ ایران در واقع یادگار امیرکبیر است، با دو نوار باریک در بالا و پایین. فقط بیرق مخصوص ابنیه‌های سلطنتی دارای شیر و خورشید بود.</p>
<p>پرچم سه‌رنگ دوره پهلوی: در دوره پهلوی پهنای نوارها مساوی شده و چندین پرچم معین شدند. از جمله پرچم شهروندی، پرچم دولتی، پرچم سلطنتی، پرچم نظامی و غیره.</p>	
	<p>پرچم شهروندی (مدنی) بدون شیروخورشید</p>
	<p>پرچم دولتی با آرم شیروخورشید. و پرچم سلطنتی با آرم شیروخورشید و تاج شاهی.</p>
<p>معنی رنگ‌های پرچم دوره پهلوی: رنگ سبز نماد دین اسلام، رنگ سفید نماد صلح و آرامش، رنگ سرخ نماد روح و اراده ایرانیان.</p>	
	<p>پرچم سه‌رنگ جمهوری اسلامی: با نشان الله بر روی آن، پرچم و نشان کنونی جمهوری اسلامی ایران در ۱۵ تیر ۱۳۵۹ به تصویب شورای انقلاب رسید.</p>
<p>معنی رنگ‌های پرچم جمهوری اسلامی: رنگ سبز نماد دین اسلام، رنگ سفید بیانگر صلح و دوستی، رنگ قرمز نماد خون شهدا و رشادت</p>	
<p>منشاء هردوی این پرچم‌ها متعلق به حکومت قاجار است و نه پهلوی و تا آغاز دوره مشروعیّت هم چیزی بنام پرچم ملی وجود نداشته است، بلکه فقط بیرق حکام و سلاطین بوده است.</p>	
<p>پرچمی که احتمالاً می‌تواند بعنوان پرچم کشوری ایران مورد پذیرش عمومی و مردمی باشد، پرچم سه رنگ سبز و سفید و قرمز بدون نشان "الله" و آرم "شیروخورشید" می‌باشد.</p>	